

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

6 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 6 czerwca 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 13 grudnia 2021 r., I ACa 107/21,
w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.
przeciwko J.O. i M.O.
o zapłatę,

1) oddala skargę kasacyjną;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanych, z tytułu kosztów postępowania kasacyjnego, kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego wyroku powodowi do dnia zapłaty.

Agnieszka Piotrowska

Paweł Grzegorzczak

Roman Trzaskowski

(K.L.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 13 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Gdańsku oddalił apelację powodowego Banku S.A. w W. od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 23 października 2020 r., oddalającego powództwo ww. Banku o zasądzenie od J. O. i M. O. kwot: 267.766,46 CHF z tytułu kapitału wymagalnego, 4.118,94 CHF z tytułu odsetek umownych według podstawowej stopy procentowej oraz 111,57 CHF z tytułu odsetek umownych według podwyższonej stopy procentowej wraz z dalszymi odsetkami za opóźnienie w spłacie liczonymi od kwoty kapitału wymagalnego od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Okoliczności sprawy istotne na obecnym etapie postępowania – przy uwzględnieniu treści zarzutów kasacyjnych – przedstawiały się następująco:

W 2006 r. pozwani szukali kredytu złotowego na budowę domu i za namową znajomego dyrektora banku udali się do Banku S.A. (poprzednik prawny powoda; dalej – „Bank”), gdzie – ze względu na brak zdolności kredytowej w odniesieniu do kredytu w złotych – zaproponowano im kredyt w walucie obcej, oprocentowany w Libor, z tym że wypłata kredytu miała nastąpić w złotych. Znajomy dyrektor przekonywał ich, że kredyt w CHF jest dużo korzystniejszy i że zawsze będą płacić niższe raty. Pokazywano im wykresy, na których frank szwajcarski nie przekraczał 2,80 zł, podkreślano, że to stabilna waluta, wahania nie przekroczą 20%; w odpowiedzi na pytania o wzrost kursu franka pokazywano im wykres jego stabilności.

W dniu 4 sierpnia 2006 r. pozwani otrzymali i podpisali informację, m.in. że zaciąganie kredytów walutowych wiąże się dla kredytobiorcy z ponoszeniem ryzyka kursowego, co oznacza, iż zarówno rata kredytu, jak i wysokość zadłużenia tytułem zaciągniętego kredytu, przeliczona na PLN na dany dzień, podlega ciągłym zmianom w zależności od aktualnego kursu waluty, a rzeczywiste koszty obsługi kredytu mogą się okazać wyższe od wcześniej założonych.

Miesiąc później pozwani zawarli z Bankiem umowę kredytu budowlano-hipotecznego („Umowa”) na kwotę 218.658,50 CHF (pkt 1) – jej wypłata miała

nastąpić w kwocie nie większej niż 529.897 zł (pkt 5.2) - na okres 35 lat (pkt 2), z oprocentowaniem równym stopie bazowej LIBOR CHF 6M powiększonej o 2,80 % marży (pkt 6), przeznaczonego na sfinansowanie domu jednorodzinnego (pkt 3-4) i zabezpieczonego hipoteką zwykłą w kwocie 218.658,50 CHF oraz hipoteką kaucyjną w kwocie 29.715,69 CHF.

Zgodnie z punktem 8.8 Umowy spłata należności miała następować z rachunku nr [...] prowadzonego w CHF („Rachunek CHF”) i zasilanego wyłącznie środkami w tej walucie. Zarazem w pkt 13.2 Umowy kredytobiorca upoważnił Bank do obciążania swego rachunku do wysokości dostępnego salda wszelkimi kwotami wymagalnych należności wynikającymi z Umowy; w przypadku gdy rachunek prowadzony był w innej walucie niż waluta wymagalnych należności, obciążenie miało nastąpić po przewalutowaniu.

W punkcie 12.5 kredytobiorca potwierdził świadomość ryzyka zaciągania kredytu w walutach obcych, wynikającego z możliwości zmiany kursu waluty kredytu wobec PLN lub zmiany oprocentowania waluty obcej, których skutkiem może być zagrożenie zdolności kredytowej kredytobiorcy, spowodowane istotnym podwyższeniem wartości kredytu i odsetek do spłaty.

W Regulaminie, który zgodnie z pkt 13.4 Umowy miał zastosowanie w sprawach nieuregulowanych w Umowie, przewidziano m.in., że jeżeli zgodnie z dyspozycją kredytobiorcy wypłata środków ma nastąpić w innej walucie niż waluta kredytu określona w umowie, następuje to po przewalutowaniu po kursie obowiązującym w momencie zaksięgowania dyspozycji uruchomienia kredytu (4 ust. 5 Regulaminu), przy czym przewalutowanie zdefiniowano jako „wymianę waluty dokonywaną przez bank i za jego zgodą, po obowiązującym w Banku w dniu dokonania wymiany kursie kupna/sprzedaży walut (...)”.

Pracownik Banku, z którym pozwani podpisywali Umowę, wskazywał, że wypłata i spłata kredytu miała następować w PLN – odpowiadało to ich woli, gdyż od początku byli zainteresowani uzyskaniem waluty polskiej w celu przeprowadzenia remontu - ale nie wyjaśnił, na czym polega ryzyko związane z zastosowaniem mechanizmu denominacji kredytu. Pozwani nie mieli wpływu na treść Umowy.

Pierwotna kwota kredytu została wypłacona pozwanym w złotych w czterech transzach, po czym kwotę kredytu dwukrotnie podwyższano aneksami (ostateczna kwota to 329.507,68 CHF), wskazując każdorazowo, że kwota dodatkowego kredytu określona w CHF będzie uruchomiona jednorazowo w maksymalnej kwocie (kwocie „nie większej niż”) oznaczonej w złotych; kwoty te rzeczywiście były wypłacane w PLN.

Pozwani początkowo spłacali kredyt w złotych: od 6 listopada 2007 r. do 13 listopada 2013 r. spłacili 24.229,25 zł, co wg przeliczenia stosownie do tabeli kursowej Banku odpowiadało kwocie 8.832,63 CHF. Bank pobierał na poczet spłaty kredytu i odsetek kwoty z rachunku złotowego, przeliczając zobowiązanie wg kursu CHF z tabeli kursowej Banku.

Od 9 lutego 2009 r. pozwani dokonywali też wpłat na Rachunek CHF, spłacając w ten sposób do 2 września 2016 r. kwotę 45.089,94 CHF.

W związku z brakiem spłaty wymagalnego zadłużenia Bank kilkakrotnie wzywał pozwanych do niezwłocznej zapłaty wymagalnego kapitału i odsetek w oznaczonych kwotach, a następnie pismami z dnia 13 marca 2017 r. wypowiedział im Umowę, wzywając do spłaty całości zadłużenia i wskazując rachunki do wpłaty w PLN i CHF. W dniu 30 czerwca 2017 r., po ponownym wezwaniu do zapłaty, Bank wystawił wyciąg ze swych ksiąg, w którym jako wymagalne zadłużenie z tytułu Umowy wskazał kwoty odpowiadające kwotom określonym w pozwie.

Stosownie do oceny prawnej żądania powoda (jako bezzasadnego) -dokonanej przez Sąd Okręgowy i w istocie zaaprobowanej w całości (*explicite* lub *implicite*) przez Sąd Apelacyjny - *in casu* chodziło o umowę tzw. kredytu denominowanego (a nie „czysto walutowego”), którą pozwani zawarli w charakterze konsumentów, bez możliwości negocjowania jej postanowień (była tworzona w oparciu o stały formularz stosowany w identycznej postaci co do każdego kredytobiorcy). Według charakterystyki przedstawionej przez Sądy, o wielkości kredytu i rat decydowało w istocie przeliczenie najpierw z waluty CHF na PLN (moment udostępnienia kredytu), a następnie przeliczanie z PLN na CHF (moment spłaty raty spłaconej w PLN). Klauzule przewidujące takie przeliczenie określały główne świadczenia stron, były nietransparentne i sprzeczne z istotą każdej umowy

(art. 353¹ k.c.), dawały bowiem Bankowi możliwość dwukrotnego wpływu na wysokość świadczenia kredytobiorców przez określanie kursu wymiany, bez odwołania do kryteriów obiektywnych, zewnętrznych, przewidywalnych i niezależnych od niego (w sposób dowolny) i tym samym bez zapewnienia kredytobiorcom możliwości weryfikacji podstaw i sposobu ustalania tych kursów. Konsekwencją tej sprzeczności była nieważność Umowy (art. 58 § 1 w związku z art. 353¹ k.c.). Brak precyzyjnego określenia rzeczywistej wysokości udzielonego i przekazanego kredytu, a także świadczeń kredytobiorców, gdy spłacają raty kredytu w PLN, w sposób możliwy do ustalenia w oparciu o czynniki obiektywne, niezależne od kredytodawcy, był również sprzeczny z wymaganiem określenia *essentialia negotii* umowy kredytu bankowego.

Klauzule przeliczeniowe Sądy *meriti* oceniły także pod kątem abuzywności (art. 385¹ § 1 k.c.), która również wypadła negatywnie. Nawiązując do utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, uznały, że sytuacja, w której bank w sposób jednostronny, dowolny i nieograniczony określa wysokość kursów walut, na podstawie których jest następnie ustalana wysokość wypłaconego kredytu i świadczenia konsumenta (raty), godzi w równowagę kontraktową stron, wprowadzając daleko idącą dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Rodzi bowiem uzasadnione ryzyko, że kryteria stosowane przez bank przy ustalaniu kursów walut mogą być oderwane od rzeczywistości rynkowej oraz ustalane w arbitralny i nieprzewidywalny dla konsumenta sposób. Może też skutkować przyznaniem bankowi dodatkowego, ukrytego i nieweryfikowalnego przez konsumenta wynagrodzenia w wysokości różnicy między stosowanymi przez niego kursami walut obcych, a ich kursami rynkowymi czy średnimi. Powoduje również, że konsument jest pozbawiony realnej kontroli działania kredytodawcy i w chwili zawarcia umowy nie jest w stanie ocenić wysokości wynagrodzenia banku, a tym samym nie może ocenić skutków ekonomicznych podejmowanej decyzji. Negatywnej oceny klauzul przeliczeniowych nie podważa również okoliczność, że pozwani mogli wpłacać należności z tytułu rat zarówno w CHF, jak i w złotych polskich (co początkowo czynili), które były następnie przeliczane po ustalonym przez Bank kursie waluty. Jeśli bowiem konsument dobrowolnie decyduje się spłacać kredyt w walucie polskiej, a nie bezpośrednio w walucie waloryzacji, to musi się to dziać na

zasadach zgodnych z prawem, dlatego także wówczas klauzule umowne nie mogą być sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszać interesów konsumentów.

Niezależnie od tego Sądy zwróciły uwagę, że o abuzywności spornych zapisów umownych decyduje także to, iż pozwani zostali wystawieni na niczym nieograniczone ryzyko związane ze zmiennością kursu walut. Wprawdzie mogli wyrazić zgodę na takie ryzyko, jednakże ich decyzja powinna być poprzedzona udzieleniem im pełnej, wyczerpującej i jasnej informacji, z czym wiąże się ryzyko kursowe. Samo złożenie oświadczenia o zaakceptowaniu ryzyka kursowego nie jest wystarczające w sytuacji, gdy wymagana informacja nie została udzielona.

Sądy zgadzały się również co do tego, że skutkiem uznania przedmiotowych zapisów umownych za niedozwolone jest ich eliminacja z Umowy, a powstałe luki nie mogą być - zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej – wypełnione przepisami o charakterze ogólnym, odwołującym się do zasad słuszności lub ustalonych zwyczajów. Nie mogą być również zastąpione rozwiązaniami opierającymi się na kursie średnim NBP, w tym przez zastosowanie art. 358 § 2 k.c. albo przepisów tzw. ustawy antyspreadowej (weszły w życie po zawarciu Umowy) czy też art. 354 k.c., art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. - Prawo wekslowe (w dacie zawarcia Umowy Dz.U. Nr 37, poz. 282; dalej – „Prawo wekslowe”) w związku z art. 56 k.c. (sprzeciwiałoby się to zasadzie ochrony konsumenta w relacjach z przedsiębiorcami – profesjonalistami i godziło w jej oddziaływanie prewencyjne). Sądy zauważyły, że wprawdzie Trybunał wyjątkowo dopuszcza możliwość uzupełnienia luk w umowie, jednakże dotyczy to tylko sytuacji, w której nieważność nieuczciwego warunku zobowiązywałaby sąd do stwierdzenia nieważności danej umowy w całości, narażając przez to konsumenta na penalizujące go konsekwencje. *In casu* zaś pozwani wyrazili zgodę na stwierdzenie nieważności Umowy.

Sądy przyjęły również, że negatywna ocena przedmiotowych postanowień powoduje nieważność Umowy ze względu na jej sprzeczność z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (w dacie zawarcia Umowy tekst jedn. Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.; dalej – „Prawo bankowe”) oraz ze względu na niedookreślenie *essentialia negotii* Umowy i sprzeczność z naturą

stosunku prawnego (art. 58 w związku z art. 353¹ k.c.). Pozostawienie możliwości spłat w CHF uznały za niewystarczające, gdyż i tak nieznana byłaby wysokość kredytu do wypłaty, który zgodnie z Umową miał być wypłacony w złotych polskich. Mając zaś na względzie, że Bank wywodził swoje roszczenia wyłącznie z Umowy, jej nieważność uzasadniała oddalenie powództwa w całości.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł powód, zaskarżając go w części oddalającej apelację Banku i rozstrzygającej o kosztach. Zarzucił naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. w związku z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 Prawa bankowego, art. 58 § 1 w związku z art. 353¹ § 1 k.c., art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz. Urz. WE L 95 z dnia 21 kwietnia 1993 r., s. 29 ze zm.; polskie wydanie specjalne Dz. Urz. UE: rozdział 15, t. 2, s. 288 z późniejszymi sprostowaniami; dalej: „dyrektywa 93/13”), art. 385¹ § 1 w związku z § 2 k.c. i z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 358 w związku z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 56 k.c. w związku z art. 41 Prawa wekslowego i z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 1 ust. 2 w związku z art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 i z art. 385¹ § 1 k.c., art. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniającej ustawę Prawo bankowe (Dz.U. 2011, nr 165, poz. 984, dalej – „ustawa antyspreadowa”). Wniósł o uchylenie wyroku Sadu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie - o uchylenie wyroku Sadu Apelacyjnego w zaskarżonej części i orzeczenie co do istoty sprawy przez uwzględnienie apelacji Banku oraz rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W świetle aktualnego orzecznictwa Sądu Najwyższego kluczowe znaczenie w sprawie ma stwierdzenie Sądu Okręgowego, zaaprobowane *implicite* przez Sąd Apelacyjny, że zawarte w Umowie klauzule przeliczeniowe były abuzywne także dlatego, iż pozwani zostali narażeni na niczym nieograniczone ryzyko związane ze zmiennością kursu walut, o którym nie zostali należycie poinformowani. To właśnie ten aspekt ma w tzw. sprawach frankowych pierwszoplanowy charakter, gdyż

właśnie ziszczenie się owego ryzyka w stopniu, o którym kredytobiorcy nie byli prawidłowo uprzedzeni, sprawiło – także *in casu* - że tzw. kredyty frankowe okazały się dla nich rażąco niekorzystne. Nie chodzi przy tym o to, że Bank nie przewidział precyzyjnie kształtowania się kursu waluty obcej w przyszłości i nie poinformował o niej kredytobiorcy, ale o to, iż przed zawarciem Umowy nie uświadomił pozwanym, jak duże ryzyko wiąże się z korzystaniem z takiego produktu finansowego i nie wprowadził do Umowy stosownych mechanizmów zabezpieczających (por. zwłaszcza wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, niepubl., z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl. i tam omówiony wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 10 czerwca 2021 r., C-776/19-C-782/19, BNP Paribas Personal Finance, pkt 99-103, teza, oraz z dnia 9 lipca 2024 r., II CSKP 249/24, niepubl. i z dnia 3 grudnia 2024 r., II CSKP 1803/22).

Uchybienia Banku były rzeczywiście wystarczające, by uznać, że klauzule przewidujące indeksację były niedozwolone, co – jak trafnie i zgodnie z jednolitym już obecnie stanowiskiem Sądu Najwyższego przyjęły Sady *meriti* – prowadzi do nieważności Umowy. Wbrew zarzutom kasacyjnym zmierzającym do podważenia tej tezy (por. zarzuty naruszenia art. 385¹ § 1 w związku z § 2 k.c. i z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13) wystarczy zwrócić uwagę, że w umowie kredytu denominowanego do CHF ryzyko walutowe jest już ucieleśnione w postanowieniu określającym wysokość kredytu w CHF, a abuzywność i nieskuteczność klauzuli ryzyka walutowego, niewątpliwie określającej główne świadczenie stron, prowadzi samo przez się do upadku umowy (por. postanowienie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 30 maja 2024 r., C-325/23, Deutsche Bank Polska, pkt 84-87, teza). Również próba utrzymania Umowy jako kredytu złotowego napotyka zasadniczą przeszkodę – trafnie dostrzeżoną przez Sąd Okręgowy - polegającą na braku kryteriów normatywnych, które umożliwiałyby określenie, jaką kwotę określoną w złotych powinien wypłacić powodowi Bank, a tym samym ustalenie, czy dokonana faktycznie wypłata odpowiadała zobowiązaniu umownemu i jakie kwoty powinni spłacać kredytobiorcy (por. wyrok SN z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.). Próba taka prowadziłaby również do wyeliminowania z umowy klauzuli ryzyka walutowego, charakterystycznego dla umowy kredytu denominowanego do

waluty obcej i uzasadniającego powiązanie stawki oprocentowania ze stawką LIBOR, co jest równoznaczne z tak daleko idącym przekształceniem umowy, iż należy ją uznać za umowę o odmiennej istocie i charakterze niż zamierzone przez strony, choćby nadal chodziło tu tylko o inny podtyp czy wariant umowy kredytu (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z dnia 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22, z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22 i II CSKP 382/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, z 20 maja 2022 r., II CSKP 796/22, z 8 listopada 2022 r., II CSKP 1153/22, z 26 stycznia 2023 r., II CSKP 722/22, z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22, z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1753/22 oraz z dnia 24 maja 2024 r., II CSKP 1560/22, niepubl.).

Sądy obu instancji trafnie zwróciły też uwagę, że w okolicznościach sprawy nie były spełnione rygorystyczne przesłanki, które wyjątkowo mogłyby pozwalać na zastąpienie niedozwolonych postanowień innymi normami i utrzymanie Umowy. W szczególności – co pomija skarżący (por. zarzuty naruszenia art. 385¹ § 1 w związku z § 2 k.c. i z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 358 w związku z art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 56 k.c. w związku z art. 41 Prawa wekslowego i z art. 385¹ § 1 i 2 k.c.) - przesłanka, która pozwala na taką substytucję tylko wtedy, gdy całkowity upadek umowy naraża konsumenta na „szczególnie niekorzystne konsekwencje”, w świetle okoliczności istniejących lub możliwych do przewidzenia w czasie sporu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 617/22, niepubl.; por. też wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r., C-260/18, Kamil Dziubak, pkt 51, z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 67, z dnia 27 kwietnia 2023 r., C-705/21, AxFina Hungary, pkt 41 oraz z dnia 23 listopada 2023 r., C-321/22, Provident Polska, pkt 87), z uwzględnieniem rzeczywistych i bieżących interesów konsumenta i z zastrzeżeniem, że „do celów tej oceny decydująca jest wola wyrażona przez konsumenta w tym względzie” (por. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 września 2022 r., C-80/21, C-81/21 i C-82/21, D.B.P., pkt 78 w związku z pkt 74-75, z dnia 16 marca 2023 r., C-6/22, M.B.,U.B.,M.B. przeciwko X S.A. (M.B. i in.), pkt 43-45 i teza oraz z dnia 12 października 2023 r., C-645/22, Luminor Bank, pkt 29; postanowienie

Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 października 2023 r., C-117/23, Eurobank Bulgaria, pkt 66). *In casu* – jak trafnie zauważył Sąd Okręgowy (co *implicite* zaaprobował Sąd odwoławczy) - pozwani od początku powoływali się na nieważność Umowy i akceptowali związane z nią konsekwencje.

Jeżeli zaś bez niedozwolonych postanowień umownych umowa nie może obowiązywać, a nie są spełnione przesłanki uzupełnienia luki przez regulację zastępczą i konsument nie wyraził świadomie i swobodnie woli sanowania postanowienia, umowa jest trwale bezskuteczna (nieważna), a podstawą tej nieważności jest art. 58 k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I CSKP 166/21, niepubl., z dnia 25 lipca 2023 r., II CSKP 1487/22, niepubl., z dnia 25 października 2023 r., II CSKP 820/23, z dnia 19 stycznia 2024 r., II CSKP 874/22, niepubl. oraz z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl.).

Wyjaśnienia te oznaczają również, że większość pozostałych zarzutów kasacyjnych nie ma istotnego znaczenia, pomija bowiem kluczową kwestię niedopuszczalnego obciążenia pozwanych nieograniczonym ryzykiem walutowym, która pozostaje aktualna nawet gdyby uznać - do czego zmierza skarżący - iż kwota kredytu została w Umowie jasno i jednoznacznie określona w CHF (był to kredyt walutowy a nie denominowany), określanie kursów przez Bank nie miało charakteru dowolnego, zasady wyznaczania kursu zostały jasno określone, w dacie zawarcia Umowy istniał obowiązek zamieszczania w umowie zasad ustalania kursów walut albo też sposobu jego publikacji, pozwani mogli spłacać kredyt bezpośrednio w CHF, była możliwa wypłata kredytu w CHF, jak również możliwe było utrzymanie Umowy z zachowaniem obowiązku spłaty rat w CHF (por. zarzuty naruszenia art. 65 k.c. w związku z art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 385¹ § 1 w związku z § 2 k.c. i z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, art. 1 ust. 2 w związku z art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13 i z art. 385¹ § 1 k.c., art. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 4 ustawy antyspreadowej). Dotyczy to także tej części zarzutu naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13, w której skarżący wywodzi, że pozwani nie byli obligatoryjnie obciążeni klauzulą ryzyka walutowego (co oznacza, że nie byli obciążeni też w sposób nieograniczony ryzykiem walutowym), gdyż mogli spłacać i wypłacać kredyt bezpośrednio w walucie CHF bez zastosowania mechanizmów przewalutowania. Zarzut ten pomija, że uznanie kredytu za walutowy

(wyplacany i splacany w CHF) w żaden sposób nie eliminuje z umowy ryzyka walutowego, które wiąże się z koniecznością zakupu waluty obcej po kursie, który może ulegać drastycznym zmianom. Z kolei teza powoda, że sporne postanowienia Umowy zostały indywidualnie uzgodnione (por. zarzut naruszenia art. 385¹ § 1 k.c. oraz art. 3 ust. 1 dyrektywy 93/13) w istocie godzi w poczynione w sprawie ustalenia faktyczne – w szczególności ustalenie, iż pozwani nie mieli wpływu na treść Umowy - co jest w postępowaniu kasacyjnym niedopuszczalne (por. art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Zamierzonego skutku nie mogły osiągnąć także te zarzuty (zarzuty naruszenia art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 Prawa bankowego, art. 58 § 1 w związku z art. 353¹ § 1 k.c.), które dotyczyły rzeczywiście dających się odnotować niedoskonałości uzasadnienia Sądu Apelacyjnego, a w szczególności nadmiernej koncentracji na kwestii zgodności Umowy z przepisami Prawa bankowego i nie w pełni jednoznacznego określenia podstaw przyjętej nieważności. Wzmiankę o sprzeczności Umowy z naturą stosunku prawnego można wszak odnosić także – co jest zresztą częste w orzecznictwie sądów powszechnych - do kształtu, w którym Umowa miałaby zostać utrzymana po wyeliminowaniu z niej klauzul indeksacyjnych, tj. jako umowy kredytu złotowego oprocentowanego według zmiennej stopy powiązanej ze wskaźnikiem LIBOR, charakterystycznym dla umów kredytu w walucie obcej (denominowanego w niej albo indeksowanego do niej). W każdym razie niedoskonałości te nie miały wpływu na prawidłowość rozstrzygnięcia, zważywszy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przepisy art. 385¹ i n. k.c. stanowią rdzeń systemu ochrony konsumenta przed wykorzystywaniem przez przedsiębiorców silniejszej pozycji kontraktowej, związanej z możliwością jednostronnego kształtowania treści wiążących strony postanowień, w celu zastrzegania klauzul niekorzystnych dla konsumenta (klauzul abuzywnych), i wprowadzają instrument wzmożonej - względem zasad ogólnych (w tym art. 353¹ k.c.) - kontroli treści postanowień narzuconych przez przedsiębiorcę, pod kątem poszanowania interesów konsumentów, a także szczególną - odbiegającą od zasad ogólnych - sankcję mającą niwelować niekorzystne skutki zastosowania klauzul abuzywnych. Specyfika ta wyraża się w zawieszanej na korzyść konsumenta bezskuteczności niedozwolonych postanowień umownych (por. uchwała składu

siedmiu sędziów Sądu Najwyższego - zasada prawna - z dnia 7 maja 2021 r., III CZP 6/21), wyłączeniu zastosowania art. 58 § 3 k.c. i daleko idącym ograniczeniu możliwości zastąpienia bezskutecznej klauzuli inną (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18 i z dnia 16 września 2021 r., I CSKP 166/21, niepubl.). W zakresie swego zastosowania wyłączają zatem regulacje ogólne, w tym dotyczące konsekwencji naruszenia właściwości (natury) stosunku prawnego oraz zasad współżycia społecznego, co dotyczy także art. 58 w związku z art. 353¹ k.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18, OSP 2021, z. 2, poz. 7, z dnia 13 maja 2022 r., II CSKP 464/22, niepubl., z dnia 27 maja 2022 r., II CSKP 377/22, niepubl., z dnia 9 września 2022 r., II CSKP 794/22, niepubl., z dnia 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22, niepubl., z dnia 29 listopada 2023 r., II CSKP 1460/22, niepubl., z dnia 6 września 2024 r., II CSKP 1644/22, niepubl., z dnia 3 grudnia 2024 r., II CSKP 2316/22, niepubl., z dnia 14 lutego 2025 r., II CSKP 1996/22, niepubl. i z dnia 28 lutego 2025 r., II CSKP 278/23, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Agnieszka Piotrowska   Paweł Grzegorzczak   Roman Trzaskowski

[wr]

[r.g.]